

5. Sigal O.S. Okkupacionnyj rezhim nemecko-fashistskih zahvatnikov na Har'kovshhine v period oktjabr' 1941 – avgust 1943 gg. / O.S. Sigal. Dis. kand. ist. nauk. – H., 1946. – 297 s.
6. Simonov K. Poezda rabov / K.Simonov // Krasnaja zvezda. – 1943. – № 37. – 14 fevralja.
7. V fashistskomu adu. Rasskazy sovetских ljudej pobyvavshih v gitlerovskoj nevole / Pod. red. B.Bindera. – M., 1943. – 297 s.
8. Sovetskie ljudi na nemeckoj katorge. Sbornik. – M.: OGIZ, Gospolitizdat, 1943. – 52 s.
9. Pesni nevol'nic. Pesni, slozhennye devushkami, ugnannymi v Germaniju // Bloknot agitatora Krasnoj Armii. – 1944. – № 5. – S.30.
10. Lysty z fashysts'koi' katorgy. Zbirnyk lystiv radjans'kyh gromadjan, jaki buly vygnani na katorzhni roboty do fashysts'koi' Nimechchyny / Red. F.Shevchenko. – K., 1947. – 158 s.
11. Minc I. Velikaja Otechestvennaja vojna Sovetskogo Sojuza / Red. A.Sobolev. / I.Minc. – M.: OGIZ, Glavpolitizdat, 1947. – 72 s.
12. Anisimov I.V., Kuz'min G.V. Velikaja Otechestvennaja vojna Sovetskogo Sojuza (1941–1945 gg.). Kratkiy istoricheskij ocherk / I.V. Anisimov, G.V. Kuz'min. – M.: Voenizdat, 1952. – 191 s.
13. Suprunenko N.I. Ukraina v Velikoj Otechestvennoj vojne Sovetskogo Sojuza (1941–1945 gg.) / N.I. Suprunenko. – K.: Gospolitizdat USSR, 1956. – 472 s.
14. Mitichkin S.P. Znak “OST” / S.P. Mitichkin. – Dnepropetrovsk, 1963.
15. Kostrij P.M. Nimec'ko-fashysts'kyj okupacionnyj rezhim na Ukrai'ni / P.M. Kostrij. – K., 1963. – 488 s.
16. Koval' M.V. Istorija pam'jataje! Kryvavyj shljah fashystiv na Ukrai'ni / M.V. Koval'. – K.: Polityvdav Ukrai'ny, 1965. – 113 s.
17. Nemecko-fashistskij okkupacionnyj rezhim: Sbornik statej / Pod obshh. red. E.A. Boltina. – M.: Politizdat, 1965. – 388 s.
18. Slin'ko I.N. Izgnanie naselenija Ukrainy v fashistskoe rabstvo / I.N. Slin'ko // Nemecko-fashistskij okkupacionnyj rezhim (1941–1944 gg.). – M.: Politizdat, 1965. – S.219–230.
19. Har'kovshhina v gody Velikoj Otechestvennoj vojny. Ijun' 1941–1943 gg. Sb. dok. i mat. / Pod red. A.V. Teslenko. – H.: Prapor, 1965. – 428 s.
20. Tron'ko P.T. Istorija mist i sil Ukrai'ns'koi' RSR. T.21. Harkivs'ka oblast' / P.T. Tron'ko. – K.: Gol. red. URE AN URSS, 1967. – 1086 s.
21. Miljuha V., Mysnichenko V., Shapoval A. Shagi v bessmertie / V.Miljuha, V.Mysnichenko, A.Shapoval. – H.: Prapor, 1964. – 151 s.
22. Miroshnikov I.Ja. Neskoreni harkiv'jany / I.Ja. Miroshnikov. – K.: Polityvdav Ukrai'ny, 1969. – 102 s.
23. Kalinin V.V. Geroi podvigov na Har'kovshhine / V.V. Kalinin, D.G. Makarenko. – H.: Prapor. 1970. – 472 s.
24. Koval' M.V. Bor'ba naselenija Ukrainy protiv fashistskogo rabstva / M.V. Koval'. – K.: Naukova dumka, 1979. – 136 s.
25. Vlasenko I., Zozulja I. Ostarbajter. Roman / I.Vlasenko, I.Zozulja. – K., 1980. – 304 s.
26. Zagorul'ko M.M., Judenkova A.F. Krah plana “Ol'denburg” / M.M. Zagorul'ko, A.F. Judenkova. – M.: Jekonomika, 1974. – 383 s.
27. Plamennye stroki: Sb. dok. i materialov / Pod red. G.M. Skljadnava. – H.: Prapor, 1975. – 159 s.
28. Meshhaninov A.I. Dolg vracha / A.I. Meshhaninov // V bojah za Har'kovshhinu: Vospominanija uchastnikov o Velikoj Otechestvennoj vojne. – H., 1973. – S.168–171.
29. Sedov K.R. Pod strahom smertnoj kazni / K.R. Sedov // V bojah za Har'kovshhinu: Vospominanija uchastnikov o Velikoj Otechestvennoj vojne. – H., 1973. – S.182–184.
30. Velikaja Otechestvennaja vojna 1941–1945: Jenciklopedija / Gl. red. M.M. Kozlov. – M.: Sov. Jenciklopedija, 1985. – 832 s.
31. Pershina T.S. Fashistskij genocid na Ukraine. 1941–1944 / T.S. Pershina. – K.: Naukova dumka, 1985. – 170 s.
32. Istorija zasterigaje: Trofejnye dokumenty pro zlochyny nimec'ko-fashysts'kyh zagarbnikov ta i'nhih posobnykiv na tymchasovo okupovaniy terytorij Ukrai'ny v roky Velykoi' Vitchyznjanij viny / Ker. kol. uporjad. V.M. Nemjatyj. – K.: Vydavnytvo politychnoi' literatury Ukrai'ny, 1986. – 264 s.
33. Koval' M.V. Ukrai'ns'kyj narod u Velykij Vitchyznjanij viny (1941–1945 rr.) / M.V. Koval' // Ukr. ist. zhurn. – 1990. – № 3. – S.88–95.
34. Chizhenko N. Mstiteli s Holodnoj Gory / N.Chizhenko // Krasnoe znamja. – 1989. – 6 sentjabra.
35. Dzvony pam'jati: Kn. pro tragediju misti i sil Poltavshhyny, Harkivshhyny, Voroshylovgradshhyny ta Donechchyny, spljundrovanyh fashystamy u roky viny / Red. kol.: Ju.Zbanac'kyj (gol.) ta in. – K.: Rad. pys'mennyk, 1988. – 250 s.

Skrpnychenko Yu. F., a teacher of history gymnasium № 43g. Kharkiv, specialist (Ukraine, Kharkiv), gileya.org.ua@gmail.com

“Ostarbajterstvo” in Kharkiv region during the years of the Second World War in the sources and historiography of the Soviet period: coverage of the problem

The article gives the analysis of the basic sources and historiography of the subject “ostarbajterstvo” in Kharkiv region during the years of the Second World War. Different kinds of sources were observed: periodicals; papers of special origin: memoirs, memories, letters; literary works. The used source data base on research and analysis of the historiography of the period makes it possible to operate with sufficient facts to examine the problem of “ostarbajterstvo”, helps to restore the life of the “Eastern workers” at the time.

Keywords: the Second World War, “ostarbajterstvo”, occupation, “new order”.

Скрипниченко Ю. Ф., учитель истории гимназии № 43 г. Харькова, специалист (Украина, Харьков), gileya.org.ua@gmail.com

“Остарбайтерство” на Харьковщине в годы Второй мировой войны в источниках и историографии советского периода: освещение проблемы

Анализируется источниковая база и историография проблемы “остарбайтерства” на Харьковщине в годы Второй мировой войны. Рассмотрены разнообразные виды источников: периодическая печать; документы личного происхождения: мемуары, воспоминания, письма; литературные произведения. Используемая источниковая база по теме исследования и анализ историографии данного периода дает возможность оперировать достаточными фактами для изучения проблемы остарбайтерства, помогает восстановить представление о жизни “восточных работников” того времени.

Ключевые слова: Вторая мировая война, “остарбайтерство”, оккупация, “новый порядок”.

* * *

УДК 37:63“19”(091)

Близнюк Р. О.
аспірантка кафедри історії і політології,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(Україна, Київ), evlaliar@rambler.ru

**ІСТОРИОГРАФІЯ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В ІСТОРИЧНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ 1950 –
СЕРЕДИНИ 60–Х РР.**

Проведено історіографічний аналіз історичної наукової літератури 50 – сер. 60–х рр. ХХ ст. щодо вищої аграрної освіти. Висвітлено тенденції, закономірності, підходи до розуміння сутності проблеми зазначених років.

Виявлено, що проблема підготовки кадрів сільських фахівців вищої кваліфікації в цей період піднімалася в переважній більшості робіт, однак практично відсутні дослідження питань функціонування та розвитку вищої сільськогосподарської школи. Питання історії розвитку вищої сільськогосподарської освіти в УРСР дослідники торкалися побіжно, виключно в контексті висвітлення становлення та розвитку цілісної системи сільськогосподарської освіти Радянського Союзу.

Ключові слова: історіографія, вища аграрна освіта, вищі сільськогосподарські навчальні заклади.

Історіографія вищої аграрної освіти України другої половини ХХ ст. є невід'ємною складовою вітчизняної історіографії новітнього періоду історії. Вона простежує найважливіші тенденції та закономірності розвитку української історичної науки та забезпечує сучасні методи історичного пізнання. Через розвідки проблемної історіографії відтворюється об'єктивний процес вітчизняної історичної науки, створюються передумови для її успішного розвитку, визначається характер і обсяг нових завдань, що постають перед нею.

Історіографія 50 – сер. 60–х років ХХ ст. з обраної проблеми характеризується тим, що праці дослідників містять чимало фактичних даних, а також ряд справедливих положень відносно значення вищих сільськогосподарських учбових закладів у розвитку вітчизняної освіти й культури. Однак, більшість авторів, перебуваючи під впливом комуністичної ідеології, тенденційно

висвітлювали історію становлення та розвитку вищої аграрної освіти України. Праці, надруковані в цей період, не могли надати належного наукового аналізу діяльності вищих сільськогосподарських закладів. Їх автори не мали можливості об'єктивно оцінити значення діяльності вищих сільськогосподарських учбових закладів як визначних осередків вітчизняної аграрної науки.

Історіографія свідчить, що науковці висвітлювали становлення вищої аграрної школи України, з'ясували тенденції її розвитку, зосереджувалися на напрямках її діяльності у контексті розвитку вищої аграрної освіти в СРСР. Тому безпосередньо вищій аграрній освіті України не присвячено жодної окремої праці. Однак, є кілька наукових праць, які вийшли в 1950 – сер. 1960-х роках і висвітлюють розвиток вищої аграрної освіти СРСР. Серед них можна виділити праці К. А. Івановича “Сельскохозяйственное образование в СССР” [1] і “Высшая сельскохозяйственная школа в СССР” [2], Г. А. Гатліха “Сельскохозяйственные вузы СССР” [3]. Узагальненню досвіду навчальної та наукової роботи ветеринарних навчальних закладів у дореволюційний період та за роки радянської влади присвячена монографія В. Коропова “Ветеринарна освіта в СРСР” [4].

В цих наукових працях визначаються завдання вищої сільськогосподарської освіти. Сільськогосподарська освіта являє собою систему підготовки спеціалістів вищої і середньої кваліфікації, кадрів масових професій для сільського господарства. Розвиток вищої сільськогосподарської освіти визначається завданнями та особливостями сільськогосподарського виробництва. Успішне вирішення складних завдань сільськогосподарського виробництва можливе лише на основі широкого застосування в сільському господарстві всіх досягнень аграрної науки. Цим цілям і зобов'язана служити вища сільськогосподарська освіта.

Дослідження Г. А. Іванової “О подготовке кадров производственно-технической интеллигенции для социалистического сельского хозяйства” [5] має великий фактичний матеріал про розвиток сільськогосподарської освіти в 1953–1962 роках. Докладне висвітлення отримали такі питання, як комплектування складу студентів, зміст навчання та його відповідність запитам практики. Але автор фактично показав підсумки підготовки фахівців у сільськогосподарських навчальних закладах, а не її розвиток. В праці в основному відображена робота вузів, а сільськогосподарський технікум і школам приділено мало уваги.

Можна назвати лише окремі статті, в яких проблеми підготовки кадрів для села розглядалися спеціально [6; 7]. Сюди ж примикає група статей, написаних керівними працівниками, безпосередньо зайнятими організацією сільськогосподарської освіти в країні [8; 9; 10; 11]. Зазначені статті цікаві постановкою конкретних завдань подальшого розвитку вищої сільськогосподарської освіти, аналізом його поточних потреб, розбиранням низки практичних питань поліпшення підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Питання розвитку вищої сільськогосподарської освіти порушувалися в тій чи іншій мірі в дослідженнях, присвячених загальним проблемам підготовки кадрів для всього народного господарства в цілому [12; 13; 14]. Ці роботи дають можливість визначити місце вищої сільськогосподарської освіти в загальній системі вищої і середньої спеціальної освіти в країні.

Серед перших радянських дослідників історії радянської вищої освіти можна назвати К. Галкіна [15] та Є. Чуткерашвілі [13]. Вагомою працею з історії становлення вищої школи в західноукраїнському регіоні у повосенний період стала монографія Р. Ростікуса [16]. Питання історії розвитку вищої освіти в УРСР ці дослідники торкалися побіжно, виключно в контексті висвітлення становлення та розвитку цілісної системи освіти Радянського Союзу. Роботи цих науковців містять лише окремі розрізнені факти й приклади фрагментарного характеру зі стану вищої аграрної освіти в Україні. Їх праці практично не містять наукового аналізу всебічної діяльності вищої школи України, а з погляду політики тих років наводили фактичні матеріали, цим і доводили “успіхи національної політики КПРС”, “культурної революції”, “розвитку радянської освіти”. До того ж, чимало наукових праць, присвячених вищій школі України, виходило з друку в Москві, тому багато принципівих питань розвитку освіти в Україні оцінювалось через “московські окуляри”.

Започатковували розповіді про вищу школу України 1953–1964 рр. працівники державних і партійних структур, ректори та секретарі партійних організацій вузів. Як правило, вони виступали на з'їздах КПРС, в періодичній пресі, де в позитивному руслі описували успіхи колективів, які вони очолювали, дуже обережно говорили про проблеми своїх вузів і обов'язково підкреслювали турботу партії і держави про вищу школу. З часом стали з'являтися наукові статті та узагальнюючі праці про вищу школу України, де згадувалися і сільськогосподарські вищі навчальні заклади. Значний фактичний матеріал з історії функціонування вищої школи УРСР, зокрема і аграрної, узагальнено у працях В. Єлютіна, Г. Єфименка, Ю. Даденкова [14; 17; 18]. Зокрема, розглянуто кількісні та якісні показники зростання студентського контингенту та розкрито стан матеріально-навчального забезпечення вузі УРСР. У цих працях окремі фактологічні матеріали поєднувалися зі схематичним переказом постанов комуністичної партії та поспішними заполітизованими висновками.

До перших узагальнюючих праць, написаних на загальносоюзному матеріалі можна віднести роботу В. П. Єлютіна (міністра вищої освіти СРСР) [14], де з позицій офіційного керівництва аналізується розвиток вищої освіти, роль вищої школи у вирішенні кадрових проблем держави, у розвитку науки, техніки, нових технологій. Робота насичена фактичним матеріалом, показані досягнення СРСР у сфері освіти. У ній розкривається соціально-економічні і політичні причини перебудови вищої школи, показані основні напрями її подальшого розвитку.

Роботи українських дослідників проблем реформування вищої освіти Ю. М. Даденкова (міністра вищої і середньої фахової освіти УРСР) [18], і Г. П. Єфименко

(заступника міністра вищої освіти УРСР) [17], в силу твердого ідеологічного контролю над офіційними виданнями, невиправдано копіювали загальносоюзну структуру досліджень, аргументація реформування в них часто дублюється, кочуючи з видання у видання, але разом з тим, у них широко представлений місцевий матеріал. Питання підготовки кадрів для сільського господарства розглядалися в них фрагментарно, без належного аналізу стану справ, визначення суперечностей. Однак варто відзначити, що дослідження проводилися вже на статистичному матеріалі УРСР.

У книгах “Вища школа на новому етапі. 3 досвідпребудови школи на Україні” [19], “Высшая школа на новом этапе” [20], “Высшая школа Украинской ССР в период перестройки” [21] позитивно оцінюється навчально-виховний процес та соціально-побутові умови студентів. Однак тогочасні праці, які претендували на узагальнення діяльності вищої школи, не виходили за межі партійних доктрин, були позбавлені критичності та об’єктивності. Замовчувалися такі важливі аспекти, як політизація навчального процесу, його русифікація, вплив лібералізації суспільства на розвиток вищої школи.

Дослідники в своїх працях звернулися до реформування освітньої сфери, яке розпочалося у “відлигу” і охопило також вищі навчальні заклади. Передусім відображено процес укрупнення в республіці вищих навчальних закладів. У наукових працях показано, що в 1950 – 1960-х роках в Україні відкривалися нові навчальні заклади, об’єднувалися близькі за профілем, переглядалась структура окремих з них; відкривалися нові факультети, перебазовувалися навчальні заклади з окремих міст. Ці процеси знайшли висвітлення в працях В. І. Пітова, В. М. Попова [19; 21; 22]. Автори стверджували, що для забезпечення народного господарства і сфери культури кадрами, необхідно було перебудувати систему вищої школи, пристосувати її до вимог і темпів розвитку народного господарства. Дослідники довели, що в 1953–1964 рр. реформування вузів відбувалося шляхом реорганізації та укрупнення діючих вищих навчальних закладів. У зв’язку з цим з’ясовано, що на базі Київського сільськогосподарського і лісогосподарського інститутів у 1954 р. було створено багатопрофільний галузевий вуз – Українську сільськогосподарську академію, до складу якої в 1957р. увійшов Київський ветеринарний інститут.

Однією з перших праць українських радянських істориків, автори якої торкнулися проблем підготовки кадрів інтелігенції була монографія Ю. А. Курносова та А. Г. Бондаря [23]. В ній дослідники показали особливості підготовки кадрів інтелігенції, на досвіді УРСР, проаналізували перебудову інженерно-технічної, аграрної освіти, вдосконалення роботи університетів, вивчили зміни у комплектуванні вищих та середніх спеціальних навчальних закладів. Автори вказують, що перебудова роботи сільськогосподарських вузів відбувалася, головним чином, шляхом змін навчального процесу, насамперед у напрямі найтіснішого поєднання теоретичного навчання з роботою у господарстві, з організацією практики. На прикладах роботи конкретних сільськогосподарських вузів України показано удосконалення проведення лекцій і лабораторно-практичних занять. Упорядкування мережі вузів, їх нав-

чального профілю, наближення інститутів до виробничої бази, перебудова теоретичного навчання і взагалі всієї роботи вищих сільськогосподарських навчальних закладів створила значно кращі умови для підготовки спеціалістів.

Спираючись на фактичні матеріали науковці стверджують, що в 1950-х роках спостерігається тенденція розширення заочної та вечірньої форм освіти, залучається до навчання працююча молодь з тим, щоб надати їй відповідну спеціальність без відриву від виробництва. В. Пітов і В. Попов у книзі “Общетеchnические и общенаучные факультеты на Украине” [22] показаний розвиток системи вищої освіти без відриву від виробництва та як відбувалася перебудова вищої заочної освіти. В 1960-х роках значення системи заочної вищої освіти збільшилося. В цілях корінного покращення підготовки спеціалістів без відриву від виробництва в Україні була змінена система заочної освіти – створені загальнотехнічні та загальнонаукові факультети.

Що стосується досліджень про підготовку кадрів для сільського господарства, то обмеженість хронологічних рамок і регіональний характер матеріалу не дозволили авторам створити картину розвитку вищої сільськогосподарської освіти в цілому. Однак, це не применшує значимості виконаної роботи з вивчення і узагальнення конкретного матеріалу, визначенню ролі вузів в забезпеченні сільського господарства кадрами агрономів, зоотехніків, інженерів та інших спеціалістів.

Отже, історіографія 1950 – 1960-х років з проблеми розвитку вищої аграрної освіти України мала заангажоване бачення, ідеологічне спрямування і відповідну методологію, що широко використовувалась істориками при оцінюванні розвитку вищої аграрної освіти. Науковий аналіз реального становища вищої аграрної освіти підмінювався возвеличенням партійно-державного керівництва, переоцінювалося значення багатьох його постанов. Науковці зазначеного історіографічного періоду накопичили значний фактичний матеріал, створили досить ґрунтовну картину історії розвитку освітньої сфери, але проаналізували лише окремі аспекти цієї проблеми. Проблематика підготовки фахівців-аграрників України у другій половині ХХ століття в історіографії 1950 – сер. 1960-х років не була предметом спеціального цілісного дослідження, хоча й знайшла певне висвітлення в історичній літературі зазначених років.

Список використаних джерел

1. Иванович К. А. Сельскохозяйственное образование в СССР / К. А. Иванович. – М. : Советская наука, 1958. – 240 с.
2. Иванович К. А. Высшая сельскохозяйственная школа в СССР / К. А. Иванович. – М. : Тип.газ. “За родину” в Риге, 1948. – 159 с.
3. Гатлих Г. А. Сельскохозяйственные вузы СССР / Г. А. Гатлих. – М. : Высшая школа, 1965. – 368 с.
4. Коропов В. М. Ветеринарное образование в СССР / В. М. Коропов. – М. : Гос. изд. с.-х. лит., 16-я тип. Главполиграфитиздата, 1949. – 264 с.
5. Иванова Г. А. О подготовке кадров производственно-технической интеллигенции для социалистического сельского хозяйства / Г. А. Иванова. – М., 1962. – 56 с.
6. Дмитрашко И. И. Некоторые вопросы подготовки колхозных кадров в новых условиях / И. И. Дмитрашко // Новый этап в развитии колхозного строя. – М., 1959.
7. Пальчевский В. И. Опыт пропаганды сельскохозяйственных знаний / В. И. Пальчевский, С. П. Роженько // Вестник высшей

школы. – 1956. – № 8. – С.32–33.

8. Немцов В. Ф. Шире размах сельскохозяйственного образования на Востоке страны / В. Ф. Немцов // Вестник высшей школы. – 1958. – № 2. – С.14–19.

9. Кудин Н. Д. Совершенствовать подготовку специалистов для сельского хозяйства / Н. Д. Кудин // Среднее специальное образование. – 1958. – № 12. – С.12–14.

10. Колосов А. Нужды заочного сельскохозяйственного образования / А. Колосов // Коммунист. – 1965. – № 4. – С.4–5.

11. Красота В. Ф. Сельскохозяйственное образование на новых рубежах / В. Ф. Красота // Вестник высшей школы. – 1966. – № 12. – С.7–10.

12. Комаров В. Е. Экономические основы подготовки специалистов для народного хозяйства / В. Е. Комаров. – М.: Изд-во АН СССР, 1959. – 207с.

13. Чуткерашвили Е. В. Развитие высшего образования в СССР / Е. В. Чуткерашвили. – М.: Высшая школа, 1961. – 357 с.

14. Елютин В. П. Высшая школа страны социализма / В. П. Елютин. – М., 1959. – 100 с.

15. Галкин К. Т. Высшее образование и подготовка научных кадров в СССР / К. Т. Галкин. – М.: Советская наука, 1958. – 176 с.

16. Ростикус Р. П. Розвиток і зміцнення вищої школи в західних областях України в післявоєнний період / Р. П. Ростикус. – Чернівці: Вид-во ЧДУ, 1957. – 218 с.

17. Єфименко Г. П. Важлива державна справа / Г. П. Єфименко. – К.: Вища школа, 1959. – 79 с.

18. Даденков Ю. М. Вища і середня спеціальна освіта на Україні / Ю. М. Даденков // Українська радянська культура. – К.: Наукова думка, 1960. – 112с.

19. Вища школа на новому етапі. З досвіду перебудови вищої школи на Україні / В. І. Пітов, В. М. Попов, І. С. Дзюбка / Під ред. М. М. Артинова. – К.: Держполітвидав УРСР, 1961. – 230 с.

20. Добровольский Н. С. Высшая школа на новом этапе / Н. С. Добровольский. – Свердловск: Высшая школа, 1963. – 107 с.

21. Питов В. И. Высшая школа Украинской ССР в период перестройки / В. И. Питов. – К.: Высшая школа, 1962. – 201 с.

22. Питов В. Общетеchnические и общенаучные факультеты на Украине / В. Питов, В. Попов. – Х.: Изд. ХУ, 1964. – 266 с.

23. Курносов Ю. О. У навчання та праці. Підготовка кадрів інтелігенції в Українській РСР / Ю. О. Курносов, А. Г. Бондар. – К.: Наукова думка, 1964. – 343с.

References

1. Ivanovich K.A. Sel'skhozajstvennoje obrazovanije v SSSR / K.A.Ivanovich. – М.: Soveckaja nauka, 1958. – 240 s.

2. Ivanovich K.A. Vyshaja sel'skhozajstvennaja shkola v SSSR / K.A.Ivanovich. – М.: Typ. gaz. "Za rodinu" v Rige, 1948. – 159 s.

3. Gatlih G.A. Sel'skhozajstvennye vuzy SSSR / G.A. Gatlih. – М.: Vyshaja shkola, 1965. – 368 s.

4. Koropov V.M. Veterenarnoe obrazovanije v SSSR / V.M. Koropov. – М.: Gos. izd. s.–h. lit., 16–ja tip. Glavpoligrafitizdata, 1949. – 264 s.

5. Ivanova G.A. O podgotovke kadrov proizvodstvenno–tchnicheskij intelecenciji dlja socialisticheskogo sel'skogo hozjajstva / G.A. Ivanova. – М., 1962. – 56 s.

6. Dmytrashko I.I. Nekotoryje voprosy podgotovki kolhoznyh kadrov v novyh uslovijah / I.I. Dmytrashko // Novyj etap v razvitii kolhoznoho stroja. – М., 1959. – S.191–203.

7. Pal'chevskij B.I. Opyt propagandy sel'skhozajstvennyh znanij / V.I.Pal'chevskij, S.P. Rozhenko // Vestnik vyshej shkoly. – 1956. – № 8. – S.32–33.

8. Nemcov V.F. Shire rozmah sel'skhozajstvennogo obrazovanija na Vostoke strany / V.F. Nemcov // Vestnik vyshej shkoly. – 1958. – № 2. – S.14–19.

9. Kudin N.D. Sovershenstvovat' podgotovku specialistov dlja sel'skogo hozjajstva / N.D. Kudin // Srednee special'noe obrazovanie. – 1958. – № 12. – S.12–14.

10. Kolosov A. Nuzhdy zaocnogo sel'skhozajstvennoho obrazovanija / A.Kolosov // Komunist. – 1965. – № 4. – S.4–5.

11. Krasota V.F. Sel'skhozajstvennoe obrazovanie na novyh rubezhah / V.F. Krasota // Vestnik vyshej shkoly. – 1966. – № 12. – S.7–10.

12. Komarov V.E. Ekonomicheskie osnovy podgotovki specialistov dlja narodnogo hozjajstva / V.E. Konarov. – М.: Izd-vo AN SSSR, 1959. – 207s.

13. Chutkerashvili E.V. Razvitie vyshego obrazovanija v SSSR / E.V.Chutkerashvili. – М.: Vyshaja shkola, 1961. – 357 s.

14. Eljutin V.P.Vyshaja shkola strany socializma / V.P. Eljutin. – М., 1959. – 100 s.

15. Galkin K.T. Vyshee obrazovanije I podgotovka nauchnyh kadrov v SSSR / K.T. Galkin. – М.: Soveckaja nauka, 1958. – 176 s.

16. Rostykus R.P. Rozvytok I zmicennja vyshoji shkoly v zahidnyh oblastjah Ukrainy v pisljavojenyj period / R.P. Rostykus. – Chernivci: Vud-vo CHDU, 1957. – 218 s.

17. Jefymenko G.P. Vazhlyva derzhavna sprava / G.P. Jefymenko. – К.: Vysha shkola, 1959. – 79 s.

18. Dadenkov Ju.M. Vyshcha i serednja special'na osvita na Ukraini / Ju.M. Dadenkov // Ukrainjs'ka radjans'ka kul'tura. – К.: Naukova dumka, 1960. – 112s.

19. Vysha shkola na novomu etapi. Z dosvidu perebudovy vushoji shkoly na Ukraini / V.I. Pitov, V.M. Popov, I.S. Dzjubko / Pid red. M.M. Artynova. – К.: Derzhpolitvydav URSR, 1961. – 230 s.

20. Pitov V. Obschetehnicheskije i obschenauchnye fakul'tety na Ukraine / V.Pitov, V.Popov. – H.: Izd. HU, 1964. – 266 s.

21. Pitov V.I. Vyshaja shkola Ukrainskoj SSR v period perestrojki / V.I.Pitov. – К.: Vyshaja shkola, 1962. – 201 s.

22. Pitov V. Obschetehnicheskije i obschenauchnye fakul'tety na Ukraine / V.Pitov, V.Popov. – H.: Izd. HU, 1964. – 266 s.

23. Kursov Ju.O. U navchanni ta praci. Pidgotovka kadriv intelecenciji v Ukrainjs'kij RSR / Ju.O. Kursov, A.G. Bondar. – К.: Naukova dumka, 1964. – 343 s.

Blyznyuk R. O., PhD student Faculty of History and Political Science, National University of Life and environmental sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), evlaliar@rambler.ru

The historiography of Ukraine's higher agrarian education in historical scientific literature of the 1950th – middle 1960ies

A historiographical analysis of historiciscientific literature of the 50th – mid 60ies of the XXth century on higher agricultural education in Ukraineis carried out. Trends, regularities, approaches to understanding the problem's essence of the mentioned years are elucidated.

It was discovered that the problem of trainingof ruralpersonnel ofhighlyqualified specialists in this period was explored in most researches, but almost there were no comprehensive analyses of functioning and development of higheragricultural-school.Researchers analyzed in passing the problems of thehistory of the development of higher agrarian education in the USSR, but only in the context of illustration theestablishment and development of integrated system of the Soviet Union's agricultural education.

Keywords: historiography, higher agrarian education, higher agricultural educational institutions.

Близнюк Р. О., аспирантка кафедри історії та політології, Національний університет біоресурсів і природопольовання України (Україна, Київ), evlaliar@rambler.ru

Историкография высшего аграрного образования Украины в исторической научной литературе 1950 – середины 1960-х годов

Проведен историкографический анализ исторической научной литературы 50 – сер. 60-х годов XX века относительно высшего аграрного образования Украины. Освещены тенденции, закономерности, подходы к пониманию сущности проблемы указанных лет.

Выявлено, что проблема подготовки кадров сельских специалистов высшей квалификации в этот период поднималась в подавляющем большинстве работ, однако практически отсутствуют комплексные исследования вопросов функционирования и развития высшей сельскохозяйственной школы. Вопросы истории развития высшего сельскохозяйственного образования в УССР исследователи касались вскользь, только в контексте освещения становления и развития целостной системы сельскохозяйственного образования Советского Союза.

Ключевые слова: историография, высшее аграрное образование, высшие сельскохозяйственные учебные заведения.

* * *